כל שעה פרק שני פסחים

מסורת הש"ס

ואם אינו ענין לאכילה תנהו ענין לאיסור הנאה אי מה כאן בשריפה אף כל איסורין שבתורה בשריפה אמר קרא [1]בקדש באש תשרוף בקדש בשריפה ואין כל איסורין שבתורה בשריפה והאי בקדש באש תשרוף להכי הוא דאתא האי מיבעי ליה לכדרבי שמעון [5]דתניא רבי שמעון אומר בקדש באש תשרוף לימד על חטאת ששורפין אותה בקדש ואין לי אלא זו בלבד פסולי קדשי קדשים ואמורי קדשים קלים מנין [א]תלמוד לומר (וכל) בקדש באש תשרוף אמר ליה רבי יונתן רבך מהאי קרא קאמר לה [2]ואם יותר מבשר המלואים ומן הלחם עד הבקר וגו' שאין תלמוד לומר לא יאכל ומה תלמוד לומר לא יאכל אם אינו ענין לגופיה דהא כתיב [2]ושרפת את הנותר באש תנהו ענין לשאר איסורין שבתורה ואם אינו ענין לאכילה תנהו ענין לאיסור הנאה אי מה כאן בשריפה אף כל איסורין שבתורה בשריפה אמר קרא ושרפת את הנותר בשריפה ואין כל איסורין שבתורה בשריפה והאי לא יאכל להכי הוא דאתא האי מיבעי ליה לכדרבי אלעזר [3]דאמר ר' אלעזר [4]לא יאכל כי קדש הוא [5]כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו אמר אביי לעולם מקרא קמא ואיפוך דליכתוב באש תשרף ולא בעי לא תאכל מה תלמוד לומר לא תאכל אם אינו ענין לגופו דנפקא ליה מדרבי אלעזר תנהו ענין לכל איסורין שבתורה ואם אינו ענין לאכילה תנהו ענין לאיסור הנאה אי מה כאן בשריפה אף כל איסורין שבתורה בשריפה אמר קרא הנותר בשריפה ואין כל איסורין שבתורה בשריפה אמר ליה רב פפא לאביי ואימא ליחודי ליה לאו לגופיה הוא דאתא דאי מדרבי אלעזר [7][2]אין לוקין על לאו שבכללות אלא אמר רב פפא מהכא [3]והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף שאין תלמוד לומר לא יאכל מה תלמוד לומר לא יאכל אם אינו ענין לגופו דהא נפקא ליה מקל וחומר ממעשר הקל [8]ומה מעשר הקל אמרה תורה [4]לא בערתי ממנו בטמא בשר קדש חמור לא כל שכן וכי תימא [9]אין מזהירין מן הדין [6]הקישא הוא דכתיב [5]לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות וגו' מה תלמוד לומר לא יאכל אם אינו ענין לגופו תנהו ענין לכל איסורין שבתורה ואם אינו ענין לאכילה תנהו ענין להנאה אי מה כאן בשריפה אף כל איסורין שבתורה בשריפה אמר קרא הנותר בשריפה ואין כל איסורין שבתורה בשריפה אמר לי' רבינא לרב אשי ואימא לעבור עליו בשני לאוין לו מי [10]אמר אביי [7]אכל פוטיתא לוקה ארבע נמלה לוקה חמש

צירעה

ואם אינו ענין לאכילה. נא אתי שפיר דהיכי מצי לאוקמי' בכאיסור אכילה דהא כתיב בהאש תשרף: **הא** אין לוקין על לאו שבכללות. הקשה הר"ר אליעזר ממיץ דבאלו הן הלוקין (מכות יג.) אמר אלא דנותר ופיגול הוה בכלל הלוקין ואמאי והא לאו שבכללות הוא ותירץ דלגבי נותר שמפורש בהדיא דכתיב ובערפת את הנותר בהאש נא אי יאכל כי קדש הוא לא אתיא ליה מדרבי אלעזר נמי גמרינן עון עון מנותר אך קשה דבפרק בתרא דמכות (דף יח: יח.) גבי זר שאכל עולה לפני זריקה לוקה חמש פרין ולילקי נמי מדרבי אלעזר דאמר כל שבקודש פסול ומאי קושיא והא לאו שבכללות הוא? **אם** אינו ענין לגופו דאתי בקל וחומר ממעשר. ואם תאמר והא אילעזר לרביעי בקודש כדאמרינן בפרק קמא (דף יט.) וי"ל דלא ליכתוב לא יאכל אלא יאכל: **הקישא** הוא. תימה אמאי קרי ליה הקישא תיפוק ליה דקודש כתיב בהדיא בקרא ובכורות בקרן ולמנן ומזהרה למעשר נמי ילף מהאי קרא וי"ל דלריך הקישא משום איסור הנאה דלא תוקי קרא דוהכתיב לאיסור הנאה שיהא בלאו דכפ' שני דשבת (דף כה.) לא ילפי' איסור הנאה בשמן קדש שנטמא אלא ממעשר: **דכתיב** לא תוכל לאכול בשעריך. האי לא חשיב לאו שבכללות מדלא כתיב מעשר דגנך ובכורות בקרן לא תוכל לאכלם ש"מ ליחודי לאו אכל חד דכתי' בקרא אתא:

צירעה

ואם אינו ענין לאכילה. לאוסרם באכילה דהא איסור אכילה בגופייהו כתיב. זו מדה בתורה דבר שלא הוצרך לגופו תנהו ענין לענין אחר ותלמוד דבר לדבר אחר וכל המדות הללו למשה מסיני: **לימד על חטאת.** פסולה ששריפתה בקדש בעזרה דמוהנה שורף[8] לא הוה שמעינן מקום שריפתה היכן: **פסולי.** כל שאר קדשי קדשים כגון מנחה ועולה ואשם שנטמאו או שנשפך דמן ומנחה שלא נקרט קומצה ואימורי קדשים קלים שנטמאו. ודוקא נקט הני שמתילתן בתוך חומת העזרה אבל פסולי בשר קדשים קלים שחילתן בכל העיר אף שריפתן אם נפסלו חוץ לעזרה הן והכי נמי תנן בהלו עובדין (לקמן מט.) שורפן לפני הבירה והיינו חוץ לעזרה ואם היה בית הדשן לכן וכן מפורש בזבחים כפ' טבול יום (ד' קד:): **אמר ליה.** ההוא מרבנן לרבי שמואל בר נחמני דאקשי ליה אמי קושיא רבי יונתן רבך נמי לא הוה מייתי איסור הנאה לכל איסורין מבקדש באש תשרף דמבעי ליה לכדאמרת שתשרף בעזרה אלא מהאי קרא אמר להו: **דשא כתיב ושרפת.** אלמא לאו בר אכילה הוא: **לכל איסורין.** דוגמתן שנאמר בהן לאו באכילתן: **ואם אינו ענין לאכילה.** דהא בגופייהו כתיב תנהו ענין להנאה: **אמר קרא והנותר.** דהוה ליה למכתב ושרפתו באש: **מיבעי ליה לרבי אלעזר.** ליתן לא תעשה דאי מושרפת לא הוה ידעינן ביה איסור לאו למלקות: **כל שבקודש פסול.** מדכתיב כי קודש הוא יתירה לרבות על שאר פסולי קדשי קדשים אלא כגון פיגול ויותר ונשפך דמו: **מקרא קמא.** וכל חטאת[9] ולאו מבאש תשרף דאילעזר לומר שיכתוב באש תשרף אלא מלא תאכל ליכתוב באש תשרף אלמא לאו בר אכילה הוא וממילא נפקא לן ביה נמי איסור לאו מהא דרבי אלעזר דמפיק מלא יאכל כי קודש הוא כל פסולי קדשים: **לאו שבכללות.** כגון זה שבכלל כל הפסולין יחד: **לא בערתי.** מזהרה נפקא לן ביה בינמות בהערל (דף עב.): **אין מזהירין.** מדין קל וחומר אף על פי שאדם דן קל וחומר מעצמו אינה מזהרה ללאו. במסכת מכות (דף ה:) נפקא לן: **היקשא הוא.** ולאו קל וחומר דאיתקש נדרים ונדבותיך דהיינו שלמים למעשר דגן דכתיב ביה לא בערתי ממנו בטמאת ותייתי לן מינה דאף קדשים לא יאכלו בטומאה ולא בערתי ממנו בטמאת אע"ג דודאי בעלמא הוא ואינו לאו הא נפקא לן ביה איסור לאו בינמות בהערל[10] מהאי קרא דלא תוכל לאכול בשעריך והלכן הוא אומר בפסולי המוקדשים שנפדו (דברים טו) בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדיו טמא וטהור אוכלין בקערה אחת ים כאן טומאת בשר לטהור וטומאת הגוף לטמא וקא אמר רחמנא גבי מעשר וקדשים ההוא בשעריך דשרלאי לך ביה טומאה התם בפסולי המוקדשין הכא לא תאכל: **אכל פוטיתא.** שרץ המים בתורת כהנים דהוא ספר ויקרא (יא:) ומה במשנה תורה (יד) ומני לאוין כתובים בתורת כהנים [ויקרא שם] בשקצים שתם (ו) לא תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם בין שרץ המים ובין שרץ האדמה הרי אמרנו: **נמלה.** שהוא שרץ האדמה: **לוקה חמש.** הני תרי דסתם שרצים ומה [שם] וכל השרץ השורץ על האדמה שקץ הוא לא יאכלו ומה [שם] לכל השרץ השורץ על האדמה לא תאכלום כי שקץ הם ומה [שם] ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ הרומס על האדמה:

צירעה

בכל השרץ. בין שרץ של מים ובין שרץ של יבשה. לפיכך אמר אביי אכל פוטיתא שהיא שרץ הים לוקה עליה הללו ארבעה לארץ כלם. אכל נמלה שהיא שקץ היבשה עובר ב' בארבעה לארץ הללו והוסיפה התורה על שקץ של יבשה לאו חמישי. שנאמר ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ הרומס על הארץ. הלכך לוקה חמש.

א) לקמן סב:, ב) [ומסו' ומעשי' פיתם אלישב כיר"ל ודע עוד דמעילה בריתא היא דתניא ר"ל אומר לא יאכל כו'], ג) מכות יח, מעילה יח:, ד) [לקמן מא: טוד לח: ב"מ קטו: סנהדרין קב. מנחות נח: מגורה ז: כריתות ד. ה.], ה) [שבת כה.], ו) [ומכות כב: מכות ה:], ז) מכות נח: עירובין כח., ח) [ויקרא יז.], ט) [ויקרא יז, י] [דף עג:], כ) [וע' תוס' יומא לו: ד"ה לאו ותוס' מכות יח: ד"ה כלל],

תורה אור השלם

1. וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף:
ויקרא ו כג
2. וְאִם יוֹתֵר מִבְּשַׂר הַמִּלֻּאִים וּמִן הַלֶּחֶם עַד הַבֹּקֶר וְשָׂרַפְתָּ אֶת הַנּוֹתָר בָּאֵשׁ לֹא יֵאָכֵל כִּי קֹדֶשׁ הוּא:
שמות כט לד
3. וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף וְהַבָּשָׂר כָּל טָהֹר יֹאכַל בָּשָׂר: ויקרא ז יט
4. לֹא אָכַלְתִּי בְאֹנִי מִמֶּנּוּ וְלֹא בִעַרְתִּי מִמֶּנּוּ לְמַת שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְיָ אֱלֹהָי עָשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי: דברים כו יד
5. לֹא תוּכַל לֶאֱכֹל בִּשְׁעָרֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ וְכָל נְדָרֶיךָ אֲשֶׁר תִּדֹּר וְנִדְבֹתֶיךָ וּתְרוּמַת יָדֶךָ:
דברים יב יז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לוקה ארבע וכו' כשקלים שתם אל תשקלו:

גליון הש"ם

גמרא הקישא הוא. עיין זבחים לד ע"א תד"ה וכבשר:

מוסף רש"י

בקדש באש תשרף. במקום אכילתו שריפתו (לקמן מט. פא:). ששורפין אותה בקדש. בעזרה (לקמן 29:). פסולי קדשי קדשים. שנתילתן בעזרה בעזרה, דכתיב בהן (ויקרא ז) במקום אהל מועד (שם). ואמורי קדשים קלים. שנפסלו, דבבשריהן היתה חומת העזרה מחיצתה, דהא הקטרה בעזר, מגין שלף בשנפסלו תהא שם שריפתן, ולהכי נקט אימורים, דלא שמעת בשר של קדשים קלים דתאכל בכל העיר שריפתן נמי בכל העיר מדתנן (לקמן פח:) שורפין אותו כתנרתיהן לו על גגותיהן (לקמן 29:). אכל פוטיתא. שרץ המים קטן שאין בו סוף, ואע"פ כיון דבריה היא אכילה היא ולוקה ד' מלקות, בשרץ המים כתיב בתורת כהנים אל תשקצו אם בנפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם, הרי כאן שנים, וכלל כהן בין שרץ האדמה בין שרץ המים, ותנוס מבשרם לא תאכלו אין לי אלא מעשיר ומקשקש לא תאכלו (ערובין כח. וע"י מכות מז. בקצרה). נמלה. שהיא שרץ האדמה, לוקה חמש. תרתי הא דאמרן, וכל הולך על גחון לכל השרץ השורץ על הארץ לא תאכלם, הרי ג', וכל השרץ השורץ על הארץ שקץ הוא לא יאכל, הרי ד', ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ הרומס על הארץ, הרי ה', טולן בפרשת ריבי ביום הכפורים (ערובין שם. ומכות שם בקצרה).

כא א מיי' פ"ט מהל' פסולי המוקדשין הלכה ט כ:
כב ב מיי' פ"ח מה' שם הלכה ג ד:
ג ומיי' פ"ח מהל' סנהדרין הל' ב גן:
כג ד מיי' פ"ב מהלכות מאכלות אסורות הל' כג וכב אלמם מולן סוף פ"ג דף רפ"ב. הארין נפילוסון:

רבינו חננאל

בקדש בשרפה, ולא שאר איסורין שבתורה. והאי בקדש מבעי ליה לכדתניא, בקדש באש תשרף לימד על חטאת כו' ונדחה. ואתינן לפרושי מהא דאמר ר' יונתן. ואם יותר מבשר המלואים וגו', נדחו דבריו. ותרצה אביי לעולם מקרא קמא, והוא וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד, וא"כ נימא קרא בקדש באש תשרף ונשתוק, לא תאכל למה לי. אם אינו ענין לגופיה דנפקא ליה מדר' אלעזר דאמר לא יאכל כי קדש הוא כל שבקדש פסול ליתן לא תעשה על אכילתו, תנהו ענין לשאר איסורין שבתורה. ודחינן הוב. ואימא ליחודי ליה לאו לגופיה, דאי מדר' אלעזר הוה ליה לאו שבכללות כדפירש כל שבקדש כלל כל פסולין שבקדש, ולאו שבכללות אין לוקין עליו. אלא א"ר פפא מהכא והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל שאין ת"ל באש תשרף כו'. עד וכי מזהירין מן הדין. ודחינן הקישא הוא, כלומר התורה הקישה הקדש למעשר, שנאמר לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך וגו'. וכל נדריך אשר תדר אלו הקדשים. אמר ליה רבינא לרב אשי ואימא לעבור עליו בשני לאוין. כלומר לא בא מופנה שתדרוש בו ואם אינו ענין לגופו תנהו ענין לשאר איסורין, אלא לגופיה בא. וא"ת הלא כבר הוקש למעשר דכתיב ביה לאו, שנאמר לא תוכל לאכול בשעריך לא יאכל עוד למה בא, להייבו בשני לאוין, מי לא אמר אביי אכל פוטיתא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, צירעה לוקה שש, הכא נמי לוקה על שני לאוין. והא דאביי מפורש בס' אלו הן הלוקין פוטיתא הוא דג טמא. וכתיב בדגים ושקץ יהיו לכם מבשרם לא תאכלו, ו) וכתיב עוד לכל השרץ השורץ לא יאכל כי שקץ הם, ועוד כתיב את תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם. נמצאו ארבעה לאוין נמצאו הלאוין הללו כולן באכול שרץ סתם. ולא פירש באחד מהם בארץ, ונמצאו הלאוין הללו כולן

עין משפט נר מצוה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com